

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

עליהן ונפילתן של הציויליזציות הגדולות - 58474

תאריך עדכון אחרון 11-03-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: יחסים בין-לאומיים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' גדי היימן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: gadi.heimann@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום רביעי, 14:30-15:30

מורים הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס עוסק באחד הנושאים ההיסטוריים המרתקים ביותר, שמשך אליו פילוסופים, היסטוריונים ואנשי-מדע מראשית העת המודרנית ועד כה ועדנה מחודשת היום: מהו סוד עלייתן ונפילתן של הציוליזציות בתקופות האנושות? מטרתו של הקורס לפרש בפני הסטודנטים את התאוריות המרכזיות העולות מתוך המחקר הנוכחי. הוא ידוע בשאלות כגון: מדוע התפתחו רוחם הציוליזציות הגדולות ביבשת אירופה-אסיה ולא באמריקה, אפריקה או אוסטרליה? כיצד קרה שדווקא הציוליזציה האירופית הייתה זו שיצאה את עצמה לעולם? האם ההיסטוריה של עלייתן ונפילתן של ציוויליזציות הנה ההיסטורית מעגלית או שיש לה כיוון ברור? איזה תפקדים מילאו דתות ומוסדות דתיים בתחום ציוויליזציות? כיצד השפיעו התפתחויות טכנולוגיות על גורלן של ציוויליזציות?

מטרות הקורס:

מטרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בתום הקורס יכירו הסטודנטים את הנרטיבים העיקריים הקיימים היום העוסקים בנושא.

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: הוראה מקוננת

רשימת נושאים / תוכנית הלימודים בקורס:

שיעור 1: מבוא - מהי ציוויליזציה?

שיעור 2-3: לבני הבניין של ציוויליזציות

שיעור 4-5: ההיסטוריה של ציוויליזציות כתניב של קידמה

שיעור 6-7: ציוויליזציות במ审核 החיים והמוות

שיעור 8-9: בכירותה וברכתה של אירופה-אסיה ג

שיעור 10-11: עלייתה של אירופה

12: סיכום

חומר חובה לקריאה:

שיעור 1: מבוא- מהי ציוויליזציה?

סමואל הנטינגטון, התנוגשות הציוויליזציות, (הוצאת שלם, 2003), פרק 2.

שיעורים 2-3: לבני הבניין של הציוויליזציות

Noel Crowen, *Global History: A Short Overview*, (Polity), chapters 7-9 (pp. 74-96).
יובל נח הררי, קיצור תולדות האנושות, (דביר, 2013), פרקים 11-12.

שיעורים 4-5: ההיסטוריה של הציוויליזציות כנתיב של קידמה

Robert Wright, *Nonzero: A Logic of Human Destiny*, (Vintage Books, 2000), chapters 13-14.

Francis Fukuyama *The Origins of Political Order: From Prehuman Times to the French Revolution*, (Farrar, Straus & Giroux, 2011), chapter 1.

שיעורים 6-7: ציוויליזציות במעגל החיים והמוות

Arnold Toynbee, *A Study in History, Abridgment of volumes 1-6*, (Oxford University Press, 1947), pp. 48-79.

יובל קנדוי, עליתן ונפילתן של המעצמות הגדולות, (דביר, 1992), פרק 2.

Robert Gilpin, *War and Change in World Politics*, (Cambridge University Press, 1981), chapter 4.

שיעורים 8-9: בכירותה וברכתה של אירו-אסיה

ג'ארד דימונד, רובים, חידקים ופלדה: גורלוותן של חברות אדם, (עם עובד, 2004), פרקים 3, 4.
אחרית-דבר.

שיעורים 10-11: עליתה של אירופה

NIL FERGUSON, ציוויליזציה: המערב וכל השאר, (עם עובד, 2011), מבוא.

יובל נח הררי, קיצור תולדות האנושות, (דביר, 2013), פרק 15.

J. R. McNeill and William H. McNeill, *The Human Web: A Bird's Eye View of World History*, (W. W. Norton & Company, 2003), chapter 4.

שיעור 12: סיכום

חומר לקריאה נוספת:

מרכבי הצוון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 100 %

מידע נספף / הערות: